

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

614

Vragen van het lid **Gesthuizen** (SP) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *de aanpak van horizontale fraude en het collectief verhalen van schade* (ingezonden 11 oktober 2013).

Antwoord van Minister **Opstelten** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 28 november 2013). Zie Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 454.

Vraag 1

Wat is uw reactie op de opmerking van voormalig fraudeofficier Fred Speijers dat slachtoffers van fraude er niet op moeten rekenen dat politie en justitie iets voor hen doen, en dat bedrijven die het slachtoffer van fraude zijn hun krachten moeten bundelen en als collectief achter het geld aan moeten gaan?¹

Antwoord 1

Het is niet zo dat de overheid niets doet voor slachtoffers van zogenaamde horizontale fraude. Zij kunnen op diverse manieren hulp krijgen. Zo begeleidt de Fraudehulpdesk slachtoffers, verwijst hen door naar de juiste instanties en geeft voorlichting over allerlei vormen van fraude en oplichting teneinde burgers en ondernemers weerbaarder te maken en te voorkomen dat er (meer) slachtoffers ontstaan.

Verder is bij de aanpak van horizontale fraude een belangrijk onderdeel van een strafzaak het terughalen of afpakken van het voordeel van een verdachte. Het afgepakte voordeel strekt in de eerste plaats ter compensatie van slachtoffers. Om dit beleid te versterken wordt het met ingang van 1 januari 2014 mogelijk conservatoir beslag te leggen ten behoeve van compensatie van de schade van slachtoffers.

Daarnaast kunnen slachtoffers als benadeelde partij ook voegen in een strafzaak. Ook de voorschotregeling voor slachtoffers, als onderdeel van de wet Versterking Positie Slachtoffers, zal per 16 augustus 2016 worden uitgebreid naar alle misdrijven. Dit betekent dat vanaf dan de voorschotregeling geldt voor alle opgelegde schadevergoedingsmaatregelen, waarbij voor de niet-geweld en zedendelicten een plafond geldt van max. € 5.000,-.

¹ http://www.vnoncw.nl/Publicaties/Nieuws/Pages/Slachtoffers_moeten_collectief_achter_fraudeur_aan_gaan_2633.aspx

Tot slot scheidt de overheid kaders om het voor slachtoffers makkelijker te maken om zich tot de civiele rechter te wenden. Voor wat betreft collectieve procedures verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 4.

Vraag 2 en 3

Hoe ziet u de rol van politie en justitie als het gaat om horizontale fraude, fraude gericht tegen burgers en bedrijven? Is het waar dat politie en justitie meer aandacht hebben voor verticale fraude, waarbij de overheid benadeeld wordt, zoals bij sociale zekerheidsfraude?²

Op grond waarvan worden deze prioriteiten bepaald? Wat vindt u er van dat het gevolg van de (op zichzelf terechte) aandacht voor verticale fraude is dat bedrijven en burgers die het slachtoffer worden van fraude in de kou staan? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 2 en 3

Er is geen sprake van dat de ene vorm van fraude meer prioriteit heeft dan de andere. Beide vormen van fraude tasten belangrijke pijlers van onze samenleving aan, zoals een betaalbaar zorgstelsel of een gezond ondernemingsklimaat. Iedereen heeft daar last van. Een groot aantal maatregelen dat het kabinet neemt, richt zich dan ook op zowel fraude met publieke middelen als fraude tegen burgers en bedrijven. Een integrale aanpak van fraude richt zich immers voor een belangrijk deel op het wegnemen van het instrumentarium van fraudeurs en het weren van beroepsfraudeurs. Deze categorie criminelen maakt geen onderscheid tussen publieke of private gelden. In december van dit jaar ontvangt uw Kamer een brief over de Rijksbrede aanpak van fraude.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de mogelijkheden een collectief te vormen in een civiele procedure teneinde schade te verhalen moeten worden verruimd? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 4

Op basis van artikel 3:305a van het Burgerlijk Wetboek is het reeds mogelijk om als stichting of vereniging ten behoeve van een groep personen met gelijksoortige belangen een verklaring voor recht te vorderen of te vorderen dat het vermeend teveel betaalde als onverschuldigd aan deze groep wordt terugbetaald (HR 2 september 1994, NJ 1995, 369). Dit artikel biedt op dit moment echter nog geen mogelijkheid om door middel van een collectieve actie schadevergoeding in geld te vorderen. Ter uitvoering van de motie Dijkzema³ wordt gewerkt aan een wetsvoorstel om art. 3:305a BW aldus te wijzigen dat het eveneens mogelijk wordt om door middel van een collectieve actie schadevergoeding in geld te vorderen.

Vraag 5

Wat vindt u van het idee dat de overheid de juridische kosten voor zou kunnen financieren, omdat het mede in het belang van de overheid is dat fraudeurs worden aangesproken, zo mogelijk via civiele en strafrechtelijke procedures?

Antwoord 5

Het idee dat de overheid onder bepaalde voorwaarden benadeelde slachtoffers faciliteert in de mogelijkheden om fraudeurs aansprakelijk te stellen vind ik sympathiek en is daarom ook al onderdeel van mijn beleid. Ik verwijs in dit verband naar mijn antwoord op vraag 1.

Ik noem als ander voorbeeld de garantstellingsregeling curatoren. Met deze regeling worden curatoren gestimuleerd om na een faillissement van een rechtspersoon nader onderzoek te doen naar onbehoorlijk bestuur en fraude aan te pakken, zodat geld wordt teruggehaald bij de malafide bestuurder / fraudeur met een aansprakelijkheidsprocedure. Dit geld komt weer terug in de boedel. Dit is in het belang van de benadeelde schuldeisers. Om de

² Zoals bijvoorbeeld hieruit blijkt: <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/10/04/260-extra-medewerkers-voor-fraudeaanpak-door-uwv-de-inspectie-szw-en-svb.html>

³ Kamerstukken II, vergaderjaar 2011–2012, 33 000-XIII, nr. 14.

aanpak van fraude en de ondersteuning van benadeelde slachtoffers van overheidswege te verbeteren houd ik voortdurend de vinger aan de pols door de werking van dit soort maatregelen te evalueren en zo nodig te verbeteren. Zo heb ik recentelijk de garantstellingsregeling curatoren verruimd. Het faciliteren hoeft overigens niet alleen te bestaan uit financiële bijdragen vanuit de overheid, maar kan bijvoorbeeld ook bestaan uit het verruimen van de kaders om informatie te verstrekken aan slachtoffers of verzekeraars ten behoeve van civiele acties. Het met dit doel uitbreiden van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb) wijs ik echter af. De Wrb is een uitgebalanceerde voorziening ten behoeve van de toegang tot het recht van minder draagkrachtigen. Naar zijn aard leent de Wrb zich niet voor specifieke doelgroepen of voorfinanciering van juridische kosten.